

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Didaci Covarrvvas A Leyva Toletani Episcopi Segobiensis
... Opera Omnia**

**Covarrubias y Leyva, Diego de
Antverpiae, 1610**

De clericorum vltima voluntate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96556)

sed cū testator idem Paulus, Baldus, & Angelus Aretinus in dict. 7. scimus. §. penult. Corn. in eadem l. §. si vero. Baldus in l. i. nu. 3. C. de bonis auct. auct. possid. Corn. in d. cons. 180. Zuare in dict. ampliatio 7. ad finem. quibus addendum erit, quod ipse tradam in c. Raynuitus. §. i. in fi. Ceterum vt ingenue fatear, prædicta Bart. verba dubiū sensum habere videntur: nam si filius ex legatis, non confecto inuentario, indistincte legitimā portionem detrachere possit, frequenter omitteret eius confectioem, vt ex bonis hereditarijs secreta legitimam caperet, & iterū legata diminueret, deducta portione legitima. Quod si dixeris hanc presumptionē in filio minime locū habere, id aperte conuincitur: nam & in eo locū habet text. in auth. de hered. & Falcid. §. hinc nobis. Deinde Bart. ceterique frequentissime hoc præmittunt, dicentes, filium legata soluturū, etiam vltra vires hereditarias, deducta tamen legitima portione: nō enim quicquā filius hæres solueret ex proprio patrimonio vltra vires hereditarias, si prædicta iuris presumptio in eo cessaret. Quamobrem, ni fallor, Bart. & sequaciū opinionem eo pacto intelligendā esse opinor, vt si filius hæres probauerit legitimis probationibus hereditatis quantitatem, eandemque certam & diffinitā, legatis tamen vel æqualē, vel minore: possit sanē ex legatis legitimā deducere portione, eaque deducta, legata ipsa per eam deductionē diminuta solvere teneatur, tamen quantitatē hereditatis excefferint. Sed & si minimè probauerit filius hæres certā hereditatis quantitatem, allegans tamē nō esse in hereditate bona, quæ sufficiat legatorū, nedū legitimæ portionis, solutioni: soluet omnino integra legata, nulla facta legitimæ portionis deductione, cum hereditas præsumatur opulenta ac sufficiens, nisi contrariū vel cōscripto repertorio vel legitimis probationibus apparuerit, ex illa opinione, quā aduersus Bart. probauimus in l. si constante. in prin. ff. sol. matr. l. q. Si verò sententia Bart. ibidem verior ac probabilior cuiquam visa fuerit, is necessariō in hac, quam tractamus, questione dicit, filium hæredem ex legatis posse portionem legitimam deducere, atque ita legata per hanc deductionem diminuta soluturum.

Tunc tamen non poterit certo sciri, an hæc legatorū solutio vires hereditarias excefferit: quod videtur Cyni, Bartoli, & Doctorū opinionis aliqua ex parte refragari. Oportet autē aduertere, quid Regia Partitū constitutio vere hac in questione senserit: nam licet cōmunis opinio, quæ ex A cursio retuli, eam possit pati declarationē, quam Cynus, Bartolus, & alij frequenter cōmuniuntur. Regia verò lex ita cōmunē opinionē probat, vt seclulā Bart. declaratione, filius hæres legitimam portione, prius quā legata, deducat ex bonis, quæ consistit in patris hereditate eo mortuo manifeste: nec legata, solvere tenebitur, nisi quatenus possint, deducta legitima, solui ex bonis hereditarijs. Ea siquidem lex statuit aperte, filium hæredem non confecto inuentario, legitimā portionem posse deducere eo modo, quo heres conficiens inuentariū Falcidiam ē legatis deduxisset.

16 Præterea considerandū est, filium ad primogeniū vocatum post obitum patris, non posse à patre grauari aliquot oneribus ex primogenio soluendis. l. vnum ex familia. §. i. ff. de leg. 2. tract. Io. Lecrier. de primogen. lib. 3. q. 6. & Carol. Molin. in consuet. Paris. tit. 1. §. 8. in gloss. 3. q. 3.

17 Ex quibus ipse deduco, filium minimè mandantem executioni pia legata intra annū, etiam præmissa monitione, non amittere legitimā, nec iure primogenij ex hoc priuari. vtrunq; expressim cōcedit Carol. Molin. in d. §. 8. gloss. 3. q. 3.

Hinc deniq; infero, falsam esse cōmunem interpretationem. c. licet de voto. Nam si ratione pietatis nihil est ab eius parte legitima auferendū, cur potius tota hereditas indiuidua, occasione legitimæ partis, cui potius fauendū est, non dimittitur apud filium, quam ab eo integre auferatur, ratione eius partis, quam negligentia amisit?

18 Et quod fortius est, cur primogenio priuatur filius in d. c. licet. ex negligentia exequendi votum pium parentis, si & id constat ratione primogenituræ, & in rebus sub ea comprehensis, minimè posse onus aliquod iniungi ei, cui ipsum hoc ius deferretur ex antiqua institutione? Erit igitur ille textus ita intelligendus, vt filius priuetur paterna hereditate ob id, quod patris vorū & legata nō mandauit executioni. In hac verò priuatione mentio legitimæ nulla fit in prima illius c. parte: quo fit vt possit isthec priuatio intelligi deducta legitima. Ceterū, dum in vltima illius decretalis parte priuatur regno, quod eo iure primogenij delatū est, ex eo fit, quod filius ipse, si iure primogenij ad executionem

deducere, & ideo id exequi tenebatur, vt scribit Carol. Molin. in consuet. Paris. d. q. 3. & monitus à Romano Pontifice, vt propriam promissionem absolueret, hoc agere noluit, atque ex ea causa pro nimia contumacia excommunicatur, & in ea proterue perseverans, à Romano Pontifice regno indignus censetur ac priuatur: si quidem potest ex causa Romanus Presul, Regem aliquē regno priuare: quod probat optimè text. in c. grandi. de supplen. neglig. prælato in 6. cap. alius. 15. q. 6. c. Adrianus. 63. dist. 10. Lupi, de regno Navarra. 2. part. §. 7. c. Apostolica, de re iudic. in 6.

EX CAPITE, CVM IN

OFFICIS.

SUMMARI.

- 1 Clerici habentes beneficia, vsu fructuarii, an vsuario sint similes.
- 2 Clerici in redditibus ecclesiarum id tantum iuris habent, quod eis à canonibus concessum est.
- 3 Ecclesiasticarum rerum administratio ad Prælatos ecclesie pertinet.
- 4 Ecclesiastici ministri quid ex temporalibus bonis, vel iure animo, vel canonico, vel ciuili consequi debeant.
- 5 Ius diuinum, & eius dispositio in distributione rerum Ecclesiasticarum.
- 6 Beneficiorum Ecclesiasticorum redditus, in quem usum impendunt.
- 7 Ecclesiarū bona Christi patrimonij numero 12. quid sint bona pauperum.
- 8 Decima ecclesiastica in quem usum impendunt.
- 9 Clericus testari potest de parte reddituum beneficii ecclesiastici.
- 10 Clerici habentes beneficia vltra sumptū sibi ipsi & familiae necessariū, ecclesia redditus expendentes in profanos vsus, an teneantur ad restitutionem.
- 11 Reditus ecclesie in profanos vsus non expenduntur.
- 12 Ecclesiasticorum in pauperes officium in his, que ipsi de bonis ecclesiasticorum superant.
- 13 Distributiones quotidiana clericis acquiruntur, quoad liberam eorum dispositionem.
- 14 Clericus donare potest de bonis ecclesie in pios vsus, si agrotet, & intellectus cap. ad hæc. tit. i.
- 15 Clericus testari non potest de bonis occasione ecclesie acquisitis.
- 16 De redditibus beneficii quatenus clericus testari possit.
- 17 Beneficium simplex habens, an possit libere etiam in testamento redditus ecclesie distribuere.
- 18 Pensionarius testari potest de redditibus ex pensione ecclesiastica perceptis.
- 19 Papa an possit permittere clericis liberam testandi facultatem de redditibus ecclesiarum.
- 20 Testandi licentia est intelligenda de primò testamento, & re integra mortis concedenda sinitur.
- 21 In odiosis, si aliquid concedatur, hoc in tantum pro primo actu concessum intelligatur.
- 22 Consuetudo vniuersalis ecclesie, que permittit clericis de redditibus ecclesiarum testari, defenditur.
- 23 Reditus ecclesiastici in quem usum dependendi.
- 24 Successio in bona clericorum qualis sit.
- 25 Fructus beneficii vacantis ad defunctum pertinent per aliquod tempus.
- 26 Consuetudo immemoralis idem efficit quod Principis licentia & privilegium.
- 27 Donatarius ad remunerationem naturaliter obligatur.
- 28 Donatio remuneratoria an propria donatio, & quem effectum habeat.
- 29 Remuneratio donatio est.
- 30 Ingratitudo peccatum mortale, & inibi de ingrati actione.
- 31 Factum nudum parit naturalem obligationem, sed non actionem de iure tili, secus iure canonico.
- 32 Antidota accipientes sit locupletior.
- 33 Opera officiales, obsequiales, vel fabriles à liberis patrono præstita, quando repeti possint.
- 34 Regia quedam legē intellexit, & num. 38.
- 35 Pater remunerare potest liberos, & ea remuneratio tanquam ex alienum deducitur, & quatenus hoc procedat.
- 36 Legitima liberorum minus non debet donatione patris in vnum ex liberis collata, licet remuneratoria sit.
- 37 Donatio coniugi alteri ab extraneo facta, si simplex est, non est communis: secus si remuneratoria.

CAPVT VII.

De vltimis voluntatibus clericorum.

19 Iximus in cap. i. huius tit. an episcopi possint hac in vltima voluntate distribuere bona propria vel ecclesie. Nunc verò oportet eandem questionem repetere in clericis, sacerdotia, quæ beneficia vulgo dicimus, obtinentibus. Et in his clericis, qui curam animarum & administrationem ecclesie gerunt, est considerandum, quod ius in ecclesie redditibus habeant. Sunt etenim, vt quibusdam placet, in bona valetudine constituti usufructuarij. In ægritudine verò, à qua decedunt, vsuarij. gloss. in c. presenti. de offi. ordin. in 6. quam dicit singularem Barbat. in c. requisisti. isto tit. num. 34. idem in cap. venerabili. de offic. deleg. col. 10. & in tract. de præstan. Cardin. i. part. quest. 3. col. 5. idem gloss. in cap. 3. de probationibus. in cap. possessiones. de rebus ecclesiasticis. Rursum clericos habentes beneficia esse tantum vsuarios, asserit gloss. in cap. quia nos. isto tit. & in cap. fin. de pecul. cleric. alia in cap. cum con. l. de pignori. & in cap. cum olim. de verum permitt. quibus in locis mire Doctores variant, ita, certa ex eis sententia capi non possit, tamen Abb. in c. present. cap. cum. esse. isto tit. num. 27. late super hoc tract. de iure hereditatis. ubi probet vltimam opinionem. Mibi verò videtur, quod probet vltimam opinionem clericum habentem

beneficium, esse omnino usufructuariū, nec propriū usufructuariū. Nam usufructuarius potest disponere de his, quæ ex usufructu acquisiuit, quod non potest hic clericus. Vt si usufructuarius nihil præter vsum habet, ac clericus beneficium usufructuariū Canonico titulo possidens, plus iuris habet, quæ usufructuarii: sicuti apparebit ex his, quæ statim tradam. Vnde neutra Doctorū opinio placet, & est, ni fallor, inutilis, atque ab hac disputatione extranea ipsa hæc iuris Canonici interpretum consideratio.

In his igitur ecclesiastici redditibus id iuris habent clericis, quod à canonicis expressim sibi conceditur. Innoc. in cap. *indecorum. de arat. & qual. glos. in c. res ecclesie. 12. q. 1. Archidiaconus in c. statutum. §. assessorum. de rescrip. in 6. pulchre Cardin. cons. 110. col. 2. siquid res ecclesiarum subiacent administrationi Romanæ Pontificis, & Prelatorum; à quibus ipsa Catholica ecclesia regitur: sic & canonicis ecclesiasticis ipsum ecclesiæ patrimonium commissum est: ex qua regula plurima deducuntur hæc in questione, præ ceteris notanda. Illud tamen obseruandum erit, & omnino admonendū, vt planè intelligamus, quid ius diuinum, quid humanum, & pontificium ad huius disputationis radicem instituerit. Iure quidè diuino, quod diuinū proprie dici solet & debet, ex lege noui testamenti, ministris ecclesiasticis nihil aliud ex rebus ac bonis temporalibus competere, quàm quod ad vsum & alimenta fuerit necessarium & sufficiat. Quod in questione de decimis. lib. 1. Variar. euidenti ratione probauimus. Quod si quid eisdem ministris datū est, quod necessariū vsum excedat, id iure humano & Pontificio, aut denique Principū & piorum hominū largitionibus datum fuisse, apertissimè constat. Vnde fit, vt quoniam pacto hæc bona iure humano, aut piorum hominū libera concessione ministris data, sint expèndenda lege iustitiæ, quæ specialis sit erga ecclesiarum ministros, ratio ac regula omnino petenda sit, vel ab ipso iure humano, vel legibus, ac conditionibus donatorum voluntate ipsis in donationibus expressim præscriptis. Atque ideo, si alicubi à sanctis patribus diuini iuris mentio facta fuerit circa horum bonorum distributionem, vel eorum communionem, aut quibus sint communicanda, ea verba intelligenda sunt de eo diuino iure, quod latiori significatione diuinum ius dici contingit, propter amplissimam summamque sedis Apostolicæ, eiusque ac totius orbis Pontificis Maximi, qui vicaria Christi vitur potestate, supra genus humanum, auctoritate. textus optimus in cap. *nimis. de iur. ex interpretatione Hostien. Io. Andr. Cardin. Anchar. & Imole.* textus item in *c. qualiter. in 2. de accusatio. & in c. 1. de iur. am. calum. Card. in clem. 1. de iur. am. calum. tradidimus & nos in c. 71. Præf. questio.**

Sed & post vnam & alteram huius operis editionem, scripsere viri pietate, moribus, & diuini & humani iuris professione celebres hac de controuersia. Ita tamen, vt ex eis quidam constanter asseuerauerint: sic esse iure diuino legis Evangelicæ, bona Ecclesiastica debita pauperibus, præter ministrorū congruam ex vfu sustentationem, vt nullo modo diuisio facta postea iure humano, pauperibus præiudiciū aliquod attulerit. Alij verò hanc legem cõmunionis bonorū Ecclesiasticorū cum pauperibus, iure diuino Evangelicæ legis institutam esse fatentur: & tamen probare conantur, potuisse iure humano diuisionem fieri, nec teneri ministros Ecclesiasticos ex ea parte, quæ eis contingerit hac diuisione facta, lege iustitiæ, quæ eius conditionis sit, vt ad restitutionem obliget, pauperibus distribuere, quæ eis præter necessarium sibi vsum supersint. Hanc verò litem ego componere non ausim: ea etenim lege, quæ tradidi hoc in capite, scripsi, vt quæ mihi tunc visa fuere canonicis & interpretum opinionibus bona ex parte cõuenire, his commentarijs adnecterem, sacrosanctæ Ecclesiæ atque diuini & humani iuris peritissimorum virorum censuram animo candido subiturus: ea præterea obestatione, vt lector hanc obligationem restituendi, quæ potissima pars huius concertationis est. (Nam de peccato graui & mortali, quidè, idè est auctoriū iudiciū) ita proprio iudicio examinare velit, vt eā in dubio sequatur sententiam, quæ sit frequētius, à iuris diuini & humani interpretibus & sanctis patribus recepta: nam & hæc in animo iudicio tutior erit. Neq; tamen omittam, quando de lege Evangelicæ agimus, aliquot eiusdem diuini iuris loca, quæ ad hanc causam solent à prudentibus auctoribus adduci.

Primum etenim extat Ito modo, quo præbatur

Iesum Christū Redemptorem nostrū, & Ecclesiæ Catholicæ institutorem, loculos habuisse, quibus à fidelibus oblata conseruans, & suorum necessitatibus & alijs indigentibus distribuebat. Vnde D. Augustinus de Mendacio c. 15. apertissimè colligit institutam fuisse formā Ecclesiasticæ pecuniæ: denique & Ecclesiasticorum bonorum. Extat hic locus apud Gratianum c. *habebat Dominus. 12. q. 1.*

His accedit quod Apostoli, primi Ecclesiæ ministri, eandem formam seruarunt exactè, quasi magistrī lege institutam: quod ex D. Luca in *Apostolorum Actis* constat.

Quod si hæc cõmunio sic ad legem Evangelicā pertinet, vt præter ordinariam cõmunionis bonorū naturā id tantum ministris sit debitū, quod ad vsum congruū sit necessariū: & pauperibus, quæ supersint, eadem lege debeantur: non satis percipio, quæ ratione huic legi diuinæ per diuisionem minimè derogetur; si ex quacunque parte per eandem diuisionem ministris assignata, aliquid eisdem vltra congruā sustentationem supersit, & illud nõ sit diuisionis factæ causa pauperibus distribuendū ac restituendū. Etenim in hoc lex hæc diuina certā & specialem diffinitionem habet: quod ea quæ supersunt pauperibus dentur. Neq; vllam determinationem patitur ex humana lege: pateret iniquā eum, si per humanā legem tractaretur, quid obseruandū sit, vt securè intelligamus, quæ possint ad congruam sustentationem, & ad eò, quæ supersint pertinere. At si lex humana sic statuat hæc in re cõstitutionem aliquā, vt bona quædam ita pertineat ad ministros, vt quæ ex eis supersint præter congruā sustentationem, non debeantur pauperibus: profecto hoc esset legi diuinæ palam derogare in eo, in quo illa specialis est, neq; vllam exigit humanam determinationem.

Sicut nec lex diuina, quæ ministris præcipit alimenta exhiberi: in hoc etenim ita certa est, vt nullo modo patiat per legem humanā sic determinari, quod ministris Ecclesiasticis necessaria alimenta ex parte aliqua negari possint: & sic de alijs exemplis erit planè agendum.

Quod si sola cõmunio rerum Ecclesiasticarum cū pauperibus esset lege diuina inducta: posset tunc propter iustas causas hæc cõmunio dissolui, & certa rerum Ecclesiasticarum pars dari ministris, & alia distinctè pauperibus: & id absque vlla obligatione restituendi, quod præter vitium necessariū clericis superesset. Verū ni fallor, non adducitur diuina lex ad solam cõmunionem probandam: sed ad hoc, vt ex quibuscunque redditibus Ecclesiasticis, ministris, qui eos percipiunt; eis vti ad solam congruā sustentationem possint, & quæ supersint, teneantur pauperibus lege diuina distribuere.

Vnde alia via erit cogitanda, quæ defendi possit ex dictis locis, non probari, lege diuina, bona Ecclesiastica, quæ ex parte supersint ministrorū sustentationi, esse omnino lege iustitiæ pauperibus debita. Vel, Redemptoris nostri, & Apostolorū in statu renascentis Ecclesiæ, vsum, non fuisse præcisè institutū, vt & in posterū, ad quæcunque bona, quacunque lege & conditione ministris Ecclesiasticis data, pertineat. Quid enim, si Princeps aliquis institueret Ecclesiam, & in ea ministros Ecclesiasticos ad eius ministeriū: tandem ex redditibus eidem Ecclesiæ donatis, certam partem ministris, aliam fabricæ, aliam pauperibus assignasset: nunquid, & si pars ministris constituta, eorū alimenta congrua excederet: is excessus esset lege iustitiæ pauperibus debitus? Hoc expendere poterunt facilius viri doctissimi, qui de hac questione diligentius tractare constituerunt.

Illam verò verba sacri eloquij, Quod superest date pauperibus, ad omnes pertinere, clericos, inquam, & laicos, minimè dubitauerim: omnibus enim dicta fuere. tamen, quod aliàs admonui, clerici aliunde, & speciali quadam ratione, ad hoc charitatis opus, quod in alendis pauperibus versatur, fortiori pietatis lege quàm laici teneantur.]

Primum, exactè ac diligenter canonicis consideratis colligitur, clericos beneficia habentes, ex eorum redditibus eos tantum expendere posse, qui ad eorum honestum victum, vestitum, ceterosq; vsus necessarios aut congruos sufficiant. cap. *si. quest. 1. & in c. videntes. ad. quest. & in princ. 44. dist. Tibi, o sacerdos, inquit Hieronymus, viuere de altari permittitur, non luxuriari. Bona etenim ecclesiarum sunt proprium Christi patrimonium. cap. *ex eo. de elect. in 6. notant Felin. & Dec. in c. constitutus. de rescrip. Hinc diuus Bernardus epistola 2. scribit. inc. *potius quicquid præter necessarium victum ac simpliciter dimittat. in de altari retines, tuum non est,***

non est, rapina est, sacrilegium est. Secundò, hinc inferitur, clericis omnino permiffum esse antiquis canonibus redditus ecclesiasticos, qui ad præfatam congruam sustentationem necessarii non sunt, in optima vel aduersa valetudine, in pios erogare vsus, iuxta illud *Luce. 1.* Quod superest date pauperibus. *cap. fm. 6. q. 1. cap. Castellæ. cap. episcopi. 10. q. 2.* Noua etenim lex de dandis decimis ecclesiæ ministris, ex eo iustitia præfert, quòd pro congrua ministrorū sustentatione & pro pauperibus alendis datur ipsa decima fructuū pars. Caieta. *in 2. 2. q. 87. art. 1. & quest. 185. art. 7. cap. decima. & cap. fm. 16. quest. 1.*

Hæc tamen Caietani sententia sic, vt opinor, est accipienda, vt non negemus, ius Pontificium assignare potuisse decimam, aliãve partem omniū fructuū, quæ decima minor esset, ministris ecclesiasticis, ad eorum congruam sustentationem, ad ecclesiæ ædificandas, aliãve expensas, quas ad ministerium diuinum fieri congruit, ad veteris legis exemplum, etiam nulla pauperum expressa habita ratione, sic denique, vt si ea pars cursu temporis aucta, aliãve ratione pinguior effecta, vsū necessarium aliqua ex quantitate excederet, non esset omnino quod excedit pauperibus lege iustitiæ debitum. Alioqui, quod ex decimis in admodum preciosa ornamenta, vasa, & ædificia expenditur, pauperibus plerumque lege iustitiæ debitum esset: cum etiam, si deceat, sacerdotis in templis miro modo fabricatis, pretiosissimis ornamentis & vasis vti, multa ex hoc poterunt videri arbitrio nõ temerario ad pauperes pertinere, si iustitia lege, quæ vsū necessariū ac decentem excederent, eisdem debita forent. Multa enim, quæ in his præter necessarium vsū ad decorem sic pertinent, vt absque vlla læsione alterius licite expendi valeant, si pauperū lege iustitiæ ratio habenda foret, in his, quæ legitimis, iustis, ac decentibus vsibus supersint, videntur tortallis ea ex causa quandoq; legitimas, decentes, ac iustas expensas excessisse. Tametsi fatear decimam partē ministris & ecclesijs datam fuisse iure Pontificio ea ratione, vt & cura pauperū maxime illis incumbat, eaq; ex causa legē de dandis decimis iustiorē in Christiana Rep. visam fuisse, quàm si libere in quocunq; vsu absque vlla pauperū ratione ministris ecclesiasticis liceret eius redditus expendere. Memini autē decimæ partis aut minoris ex eo, quòd maioris nullū habeamus ex diuinis literis exemplū. Quamuis non dubitē, alimenta & alia, quæ sunt ad diuinum cultum necessaria, ministris ecclesiasticis diuino iure deberi, vbi decima fructuū pars aliqua ex causa nõ esset ad ea sufficiens. Sed & in Christiana Rep. summo opere curandū est, vt templa, vestes, vasa, & alia ornamenta, quibus ministri vti debēt in diuini cultus ministerio, splendidiõra & pretiosiora sint, quæ ea, quibus ad profanos vsus etiã Principes vtantur. Hoc etenim ex sacris literis veteris testamenti constat, & Christianorū Principū vsu receptū fuisse historię ecclesiasticę auctores tradidere.

Tertio, ex eadem ratione apertū fit, clericū habentem ecclesiasticū beneficiū posse libere disponere de illis redditibus, qui essent necessarii ad eius honestū sumptū, inspecta cuiusque qualitate: si eos præcipuos is habeat, qui aliunde victum & necessaria sibi ministrat. Hæc etenim pars bonorum ecclesiasticorū ministris per canones antiquos constituitur. *c. ecclesiæ. 1. 3. quest. 1. lex. & ibi Abb. in c. de his de ecclesi. adific. Thom. 2. 2. q. 185. art. 7. in resp. ad 2. Ioan. Maior. in 4. sentent. dist. 24. q. 17. & quest. 20.* Et idem ipse dicerē in his redditibus ecclesiæ & beneficij, quos dignissima mercede industriæ & laboris impensū in ecclesiæ regimine recipit ipse, qui ecclesiæ curam gessit, ex Bolognino in Anani. *in conf. 87.* vbi ipse Anani. hoc ipsum probat.

Quartum, quod ex præmissis inferri potest, non facilem habet definitionē: sunt etenim, qui opinentur, clericū habentem beneficiū, vltra sibi necessaria, in profanos vsus redditus illius expendentem, mortale crimen committere, & teneri ad restitutionē illorū reddituū, quos ita expendit, ex Hieron. dicente: Aliena capere conuincitur, qui vltra necessaria sibi retinere probatur. *cap. 1. §. ordinandus. 42. distinct. 10.* Sensit hanc opinionem Thom. 2. 2. quest. 43. art. 8. expressim afferit Alexan. Halen. *3. par. quest. 36. mēbr. 5. Ricard. in 4. sentent. distinct. 45. art. 3. q. 1. Gabriel in 4. distinct. 15. quest. 8. Floren. 3. part. tit. 15. cap. 1. §. 19. Io. Maior. in dist. 24. quest. 17. dicens, hanc opinionem esse Communem. quam tandem probat Paluda. in 4. dist. 34. q. 3. art. vlt. quibus suffragatur tex. optimus in c. episcopus. 12. q. 1. & in c. 1. 12. q. 3. Pulchre diuus Bernar. Epist. 42. col. 3. Clamant, inquit, pauperes, nostrum est, esse nō nobis crudeliter subtrahitur.*

quod inaniter expenditis. Huic opinioni accedunt Abb. *in c. cum secundū. de preben. 1. col. & Archidia. & Domin. in summa. 44. dist. Felin. in cap. postulat. nu. 6. de rescrip. idem in cap. de quarta. nu. 31. de prescrip. Anton. Burg. in cap. 1. nu. 28. de emption. Sed hæc atq; alia à dictis Doct. adducta eò tendunt frequentius, vt sit illicita hæc ecclesiasticorū reddituum distributio: non tamē vt sit restitutio necessariò faciendā. Præterea, redditus ecclesiasticis, qui supersunt vltra ministrorū victum, alieni dicuntur, non proprie, sed ex quadam metaphora, eo quòd pauperibus essent erogadi: quod auctoritate Hieronymi comprobatur: is etenim scribit, bona ecclesiarum dici bona pauperum, quoad debitū, quia eis debentur, non quoad dominium, nec quoad proprietatem: sicuti refert Cardin. à Turcrema. *in c. videntes. nu. 2. 12. quest. 1.* Canon autem primus. 12. quest. 3. id tantum probat, acquisita ex redditibus ecclesiæ, aut beneficij, ad ecclesiā pertinere, quod omnes concedunt: nec inde sequitur, prælatū redditus sibi designatos per luxuriam consumentem, ad restitutionem teneri. Quamobrem, licet concedant hanc consumptionē absq; mortali crimine non fieri, negant tamen restituendi obligationē. Thom. & Caieta. 2. 2. q. 185. art. 7. Præpos. *in summa. 44. dist. col. 5. Thom. quodlibet. 6. art. 12. Syluest. verbo. clericus. 4. q. 20. & verbo. restitutio. 3. q. 5. Adria. in 4. sent. incipiente. pro clariori. 4. conclus. Ioan. Arbore. in Theosophia. par. 1. cap. 25. ad finem. & Ioan. Driedo. de libert. Christiana. pag. 199.* quorum sententia benignior est, & nostris hisce temporibus admittenda, ex totius Christiani orbis consuetudine, qua plurimū adiuuatur. [tradit idem & probat Cardin. à Turcrema. *in c. si priuatum. 12. q. 1. & in c. 12. q. 5. Gabr. in 4. d. 9. q. 8. concl. 5. dum S. Tho. distinctionē ibi & concl. 4. admittit: eandem opinionē, quamuis dubius, sequi videtur, & eodem modo Petrus Soto, de instit. sacerdot. tract. de bonis Ecclesiæ.] Nam post factam bonorum diuisionē inter ecclesiā & episcopum, ac sacerdotis ecclesiæ ministros, episcopi & ministri ecclesiastici verè domini sunt eius fructuum portionis, quæ sibi contigit. Quod latè tractat & tradit Dominicus Soto. *lib. 10. de iustitia & iure. quest. 4. art. 3. & 4.***

Ea verò pars, quæ, vt diximus, Episcopis distinguitur competit, à quocunq; donata sit, ea lege, ni fallor, data censetur, vt episcopi erga pauperes officio patrum & pastorū in his quæ supersint vltra sibi necessaria vti debeant & teneantur, si non lege iustitiæ, saltem lege charitatis, quæ peculiari quadam ratione magis episcopos quam alios obliget. quæuis, vt dixi, non auiam constanter assueuerat, eos teneri in prædictis casibus ad restitutionem ratione eius partis, quæ iure vel alia quacunq; institutione distinctè ministris etiã Prælati competit. Etenim negari non potest, diuū Thomā, cuius auctoritas apud omnes maximi debet esse momenti, huius fuisse sententiæ, atque item eos omnes, quorū modò meminimus, si eorum distinctio iuxta seriem & ordinē ab eis non admodum obscure significatū ad amissim expendatur. Nam & Caieta. ipse restitutionis radicem ex natura communiū bonorū apertissimè deducit. [Ea enim quæ D. Tho. scripsit *q. 43. art. 8.* omnino sunt intelligenda, obseruata eiusdem Thom. & Caietani distinctione *22. q. 62. art. 5. ad 5.*] quo fit, vt si bona ministris ecclesiasticis etiam episcopis data sint separatim, ac principaliter pro eorum ministerio, ea ratio, quæ accessorie &, vt dici solet, secundariò ad largitionē in pauperes expectat, nullo modo videatur ad restitutionē obligare. Ea verò bona specialiter apud S. Thomā vsui ministrorum esse deputata intelligo, quæ distinctè ab his partibus, quæ ex canonū diuisione fabricæ & pauperibus assignata fuere, ministris competunt, vel quæ ratione ministerij eis donata sunt: quamuis eius sint quantitates, quæ necessariū vsū excedant. Alioquin nulla esset distinctio inter bona cõmunia, & specialiter deputata, qua S. Thomas euidenter vitur. Aliud etenim est, esse quædam bona necessaria ministris, habita ratione vsus: & hæc in bonis cõmunibus continentur: aliud, esse quædam bona ad vsū ministrorum separatim deputata, & hæc distinctam à communibus rationē habent. [Et hic est genuinus ac verus S. Thomæ sensus.]

Quintò, ex principali assertione colligitur, in quotidianis distributionibus ecclesiasticis beneficij animaduertendū esse, vt earū dominium acquisitum censerī debeat, habenti beneficiū, & eas percipienti. *text. in cap. unico. de cleric. lib. 2. sidem. in sexto. ad finem.* Vbi Domin. & Francisc. hoc sentiunt. Barb. dicens illum tex. Singularem, *in c. §. col. si de pecul. cleric. not. gl. Guliel. in extrao. de vacan. inter communes. vers. consueuerit. in 1. Dec.* quorum Opinio Communis, sic sciiti beti

pos, Cæsare & Reges cogitasse, & huic vsui cōsensum prætuitisse: cum nulla possit causa proponi, cur mores istos tot annis iam conualecentes intactos dimiserint, ni eos proprio cōsensu probassent. Sic sanè Carolus Hispan. Rex, anno 1523. comitijs totius regni Pincie habitis, c. 47. iussit, hanc consuetudinē vti legitime inductā seruari. Et licet ea constitutio possit referri ac deduci ad cōsuetudinē succedendi clericis solū ex testamento: tamen vbi moribus obtentum fuerit idē quoad successiōnē ab intestato, eisdem rationibus hanc consuetudinē admittendam esse opinor. consuetudo autem ista siue ad successiōnē ex testamento, siue ad successiōnē ab intestato, testibus erit legitime probanda, vel aliis modis, quibus iure probanda est, vt secundū illam pronuncietur. Ceterū, Regiam constitutiōnē permissione vti approbante, non solū conuiente, ex eo euidenter constat, quod secundū eam iudex, qui de ea re sententiam diciturus est, non tantū absoluet haredē clericī a petitione ecclesiæ, fabricæ, vel pauperū, sed & ipsam hereditatē haredi eā petenti & non possidenti adiudicabit & tradet: quod alienū est a sola permissione conuiente: ac tandem propriū permissionis eam consuetudinē approbantis. Alioquin is iudex grauiter peccaret, nec deberet in Christiana Republica eiusdem sententiæ exequutio permitti: Sed & quantū attinet ad successiōnē istam, vel ex testamento, vel ab intestato, vt clerici haredes habeant in rebus acquisitis ex redditibus ecclesiariū, idē apud Gallos cōmuni vsu obseruatū est, vt preter alios testatur glossa in *pragm. sanctione. tit. de annatis. §. itē quod. verb. acquisitos*. Neque desunt doctissimi viri, quibus hęc sententia placuerit, nempe Hostiens. in c. si. col. 2. de *pecul. cleric. vers. & hoc seruat consuetudo*. Faber in §. his verō. *Inst. de ver. diuis. Palud. in 4. senten. dist. 15. q. 3. artic. 6.* Florent. 3. par. tit. 10. s. 3. §. 14. Guido Papæ decif. 115. Guliel. Bened. in c. Raynurius. hoc tit. verb. & vxorē. nu. 264. Io. Andr. in reg. nemo plus. de reg. iur. lib. 6. Io. Gallus q. 139. ad fin. in sexto. & alij, quos refert & sequitur Philip. Probus in c. presentī de off. ordin. in 6. quibus adtipulatur text. in c. cum tibi. de verb. signif. vbi Abb. ex illo text. idem probat. est & egregius text. in extramag. Ioan. 22. suscepti. de elect. dicens, valere consuetudinē, qua inductum sit, fructus beneficii vacantis per aliquod tempus ad defunctū pertinere. Ergo de illis consuetudine potuit testari, vel illos fructus consanguineis alijsq; haredibus relinquere. nec soluit hanc rationē exactē Panormit. hic scribens in hac specie, præiudicium inferri futuro successori, non ecclesiæ. Nam & illa bona, quę clericī defuncti ex redditibus ecclesię acquisierint, futuri successori referuntur. c. presentī. de off. ordin. in sexto. c. relatum. in 2. hoc titul. Igitur eadē ratione in eis consuetudo poterit procedere: siquidem & hęc consuetudo, cuius initij memoria hominū non est, idē efficit, quod Principis licentia, & priuilegiū. l. 3. §. ductus aquę. ff. de aqua quoti. & asti. c. 1. de prescrip. in 6. c. super quibusdā. de verb. sign. quem text. dicit sing. Abbas in c. per venerabilem. qui filij sint legit. 3. col. Rom. singul. 289. Commendat Iason in l. is qui putat. ff. de acqu. hare. Abb. in c. cū nobis. de prescrip. Fel. in c. accedentes. & idē post Abb. in cap. causam. eod. tit. Franc. Bald. de prescrip. in 5. part. princip. quest. 7. & 2. part. princip. quest. 6. Hippol. sing. 80. Probus in c. 2. n. 7. de prebend. in sexto. sed Papa priuilegio potest hanc licentiā exhibere: igitur cōsuetudo totius orbis poterit idem conficere, cum & consuetudo legi humane deroget. cap. fin. de consue. l. de quibus ff. de leg. l. venditor. §. si constat. ff. cōm. preb. Abb. in d. c. fin. col. 2. Nec me in contrariam sententiam induceret text. in d. c. relatum. cum ibi approbans Romanus Pontifex illam consuetudinē tunc vigentem, non reprobabat hanc, quā modō frequentissimo vsu seruatur.

Hęc verō me scripsisse, lectore admoneo his rationibus, quibus ad eorū probationē vsus sum: & ea presertim, quod non video communione bonorum ecclesiasticorū, cuius a sacris canonibus mentio fit, eo iure inductam, quod non subfit S. Sedis Apostolicæ, & iuris Pontificii constitutionibus: vt tandē existimem, diuisionem eorū, etiam quoad dominium, fieri potuisse. Censeo tamen, disputatiōnē istā eo animo fore recipiendā, ac recipi debere, ab his presertim, qui non solum professione Christiani & communi Christianorum lege addicti esse debent, sed ob speciale munus, in quod diuina institutiō sacris ordinibus suscepti electi fuere, eaque ratione inter Catholicos vt Lucernæ ardentes exemplo lucere tenentur: vt in expendēdis ecclesiasticis redditibus, quos etiam vt ministri separatim percipiunt, fit illis satis culpa mortalis criminis esse eos infectos, si malē præter vsum necessarium, & largitiōnes illos distri-

bueri non vereantur: a mortali siquidem culpa, imò & ab omni specie mali præ ceteris eos abstinere oportet.

¶ Gloss. Bernardi ex primis huius cap. verbis illud satis vulgare, adnotauit donatariū tibi obligari naturali quadā honestate ad beneficii accepti remuneratiōnē. l. sed & si lege. §. consuluit. ff. de petis. hare. d. d. l. si pater. §. vltimo. ff. de donatio. l. meri autē. §. sed licet. ff. quod metus causa. Nec enim donatio remuneratiōria potest proprie donatio dici. l. Aquilus Regulus. ff. de donatio. Bart. ibi. & idē in proemio sfor. 63. col. Abb. in rub. de donatio. Iason in §. sed & si quis. n. 8. de actioib. idē in l. ex hoc iure. ff. de iustitia & iure, huius remuneratiōnis aliquot effectus commemorans, quod diligentius agit And. Tiraquellus in l. si vnquā. C. de reuocand. donat. verbo. donatiōne largitus. num. 11. vbi Ripa q. 14. eandē opinionem probat, ex quibus Communem esse constat, licet Dec. in l. donari. ff. de regulis iuris. post gloss. in d. §. consuluit. teneat, remuneratiōnem verā tibi & propriā donatiōnem esse: cum nullo iure cogente fiat. Cui ipsi respondeo, obligatiōnē illam, quę ex ratione naturali inest hominibus, vt grata sint beneficiis, inducere ad remuneratiōnē. Nam, vt scribit Seneca, lib. 2. de benef. c. 18. & quidem diligentius quarendus est beneficii quā pecuniæ creditor: huic enim reddendum est, quantū accepi, & si reddidi, solutus sum ac liber: ac illi plus soluendū est: & nihilominus relata gratia cogremus. Vnde, hanc remuneratiōnē ex ratione naturali procedere, deducit elegāter Fortun. in l. §. 1. ius naturale. ff. de iustitia & iure. illar. 10. Quin & ingratiōnē tibi peccatū esse constat, quandoq; mortale, si contingat contēptus beneficii accepti. Thom. & Caiet. 2. 2. q. 107. art. 3. quamuis qui beneficiū intulit, ius actionis non habeat: cum animo liberali id egerit, & ideo remuneratiō non est debita ex legali obligatiōne, sed ex honesta & morali, vt idem Thom. probat. 2. 2. q. 106. art. 4. 5. & 6. Ad eodē, vt nulla actiō in republica detur aduersus ingratos, qui mortali etiam crimine ingratiōnē committunt, ne tot lites oriatur. His etenim actiōib. non sufficerent omnia fora: atque ita vile fuit reipublice nullam actiōnem ex hoc institui, auctore Seneca lib. 3. benef. cap. 7. ex quo constat, apud Macedonas actiōnē aduersus ingratos lege datā fuisse: & idem apud Athenienses statutū fuisse, testatur se legisse Ludouic. Cæli. lib. 4. lectiō. Antiq. cap. 28. quod ex Valerio Maximo constat. lib. 5. cap. 3. Phocion. Eandē actiōnem aduersus ingratos apud Perlas datam fuisse scripsere Xenophon, lib. 1. de Pædia Cyri. Ioan. Stobæ. serm. 42. & Themistius in cōm. de Amicitia. Vnde quidā censent, non Macedonas sed Perlas legendum apud Senecam: quod ipse minimē probauerim, tamen ex Xenophonte, lib. 1. commentariorum, apparet. Athenis parentibus aduersus filios actiōnē hanc dari, nō aduersus alios, vt tandem possit de hac actiōne intelligi Valerij Maximi locus, & item Luciani alter in *Abdicato*. Sic etiā licet ex pacto nudo oriatur naturalis obligatiō. l. i. ff. de pact. l. iuris gentium. §. prator ait. ff. eod. tit. idq; pactum violare, peccatū mortale sit regulariter. gl. communiter recepta in c. 1. de pactis. tamen ad euitandas tot in republica contentiones, expensas, iurgia, & lites, nulla datur ex pacto nudo actiō iure ciuili. d. Lauris gentium. §. sed cum nulla. Tamen æquitatem illam naturalem sacri canonis secuti actiōnē ex pacto nudo dederunt, in cap. 1. de pactis. & piæ ac sanctissimę huius regni sanctiones. l. 3. tit. 8. lib. 3. in ordin. reg. obiter enim his, etiā paucissimis verbis, arbitror veram sensisse rationem illius hætenus indefessę disputatiōnis, an ex pacto nudo actiō iure ciuili, pontificio, & regio oriatur: & potuissē, ni præsens tractatus impediret, eam rationem comprobare, ostendens expilissime aliquid illicitum fieri, & mortali commissio crimine: non tamen a iure ciuili nec canonico pena exteriori puniri, aut actiōne iudiciali rescindi.

Habet tamen hæc ipsa remuneratiō alium effectum, vt repetitiōnē impediatur eius, quod solum fuit errore iuris. Nam qui gratificatur alteri, a quo beneficiū accepit, credens sese ad id teneri errore iuris, iam animo consentit naturaliter, vt remuneretur amicum: nec errat in naturæ vinculo, & consensu naturali, licet errauerit in iure. Igitur non repetit l. eum qui. C. de iuris & fact. ignor. Ad idem conducit text. in d. §. consuluit. quo decimum est, eum qui donauit, si Antidora tibi accepit, esse factum locupletiorē: ergo ab eo entī id non potest; non enim diceretur factus locupletior ab eo repeti datum posset. Eandem sententiā probat. d. §. fin. ff. m. d. a. ex quibus & alijs hanc opinionem defendens Fort. in d. illatio. 12. & Zasius lib. 1. sing. resp. 6. 3. nu. 22. licet gloss. Communiter ibi rec. actiōne per Iasonem muni-

ta, contrarium teneat in l. ex hoc iure. ff. de iustitia & iure. glof. in d. §. consilium. Bart. & Dd. in d. l. cū quis. Bar. in l. si testamentum. §. i. ff. de iudic. & Dd. in l. si non fortem. §. libertus. ff. de condit. indeb. per text. 34. bi. qui probat, libertum repetere nō posse operas officiales & obsequiales, quas patrono præstitit, credens ipsum ad id teneri: posse tamen repetere fabriles operas eodem errore præstitas. Ille verò text. potius probat primam opinionem: quia operæ officiales & obsequiales renunciationem præ se ferant, attento iure civili: non fabriles.

35 Sunt etiam qui alium huiusce remunerationis effectum comminiscantur, præmissa Regia lege, que permittit parentibus tertiam & quintam bonorum partem, cui velint ex filius donare aut relinquere, præter eam partem, quæ ei iure æqualis diuisionis inter filios faciendæ competit: existimant enim donationem remuneratorem à patre filio factam, vt æs alienum, ante alia deducendam esse: nec imputandum fore in tertiam & quintam bonorum partem. Ioan. Lupi in rub. de donat. inter vir. & vx. §. 50. num. 12. Didacus à Segura in l. coheredi. §. cum filia. ff. de vulg. fallent. 16. Dicamus à Castel. in proæmio Taurinae sanctionis. verbo. gratia. quibus adtipulari videtur l. rianus. §. si quid in fraud. patro. dicens, viuis libertus bene meritis amicis donare potest; legare verò non potest, quo patroni partem minuat. Ergo ex donatione remuneratoria si cut potest minui patroni portio legitima, ita & filiorum: cum hæc portiones sint similes. l. vlt. col. 2. Dicamus à ibi Dd. Iaf. in auth. nouissima. eod. tit. col. 2. Huic verò effectui minimè cōsentio: quippe qui satis compertum habeam donationem remuneratorem à patre filio factam, aliorum filiorum legitimam portionem minimè posse diminuere, neque vt æs alienum deducendam esse, sed in legitimam donatarij portionem imputandam esse, in his regnis in tertiam & quintam bonorum partem. ex gl. quam expressim approbant præter alios Paul. & Iaf. col. 3. in auth. vnde si parens. C. de inoff. testam. Pulchre Aymon Sau. conf. 165. col. 2. alioqui possent facillimè filij portionem legitimam priuari. Nec oberit d. l. viuis. quia loquitur quo ad portionem legitimam patrono debitam. Bal. in l. 2. oppo. 4. C. de inoff. donatio. est enim minori prædita priuilegio, quam portio filijs ex lege competens: sicuti adnotauit Iaf. in l. eum qui. C. de inoff. testam. vbi argumentationem à legitima portione patroni, ad portionem filiorum non omnino procedere, optime asserit. Id verò, quod Iurisconsultus in d. l. viuis. de legatis dixit, vt ea minimè patroni partem diminuunt, etiã benemerentibus relicta, ideo procedit, quod legata ab hæreditibus præstata sunt, ad quos isthęc obligatio remunerationis vt æs alienum non transit. Bart. in l. ambitiosa. col. 2. ff. de decretis ab ordi. faci. Possent tamen hic effectus admitti, quando ministeria, opere, beneficia, ob que remuneratoria donatio fit, eius essent conditionis, vt in iudicio pater conueniri posset ad remunerationem: quod in specie Aymon. in d. conf. respondet.

38 Eadem remunerandi obligatione perpensa, potest dari intellectus ad Regiam l. 4. tit. 4. lib. 5. ord. qua cauetur, donationem ab extraneo alteri coniugum factam ex iure Regio non esse vtrique coniugi communem, vt locum habeat in simplici donatione, non tamen in remuneratoria: ea etenim inter virum & vxorem diuidenda erit. Rodericus Zuares in l. 1. tit. de acquisitis. lib. 3. Fori. limitatione 3. quia hæc non est proprie donatio. Nec tamen hic tractamus de donatione, que castrensis est, aut quasi castrensis: siquidem in hac manifestè distinguit d. Regia lex.

EXCAPITE AD HÆC.

SYM MARI V M.

Clericus agrotus an donare possit redditus ecclesie, & vna & communis ratio huius decisionis.

CAPVT VIII.

De Eleemosynis clericorum.

Hætenus in præcedentis capituli interpretatione satis hunc text. explicuimus, & ideo nihil immorabimur: obicit tamen gloss. aduersus eius decisionem illud in iure manifestum. Quod vna via prohibetur, alia permitti nō debet. Cur igitur permittitur clericis titulo eleemosynæ, in æs alienum ad mortem moderatè donare redditus ecclesie, cū eis prohibetur testamenti iure idem facere? Est tamen præcedens regula iuris intelligenda, quando quid prohibetur attento effectu: nam si in vno modo vetitum est, alio permitti non debet. Hæc verò decisio est intelligenda, vbi prohibetur attento mortis effectu. Non enim oportet

ret nec decet concedi clerico à iure licentiam testandi de redditibus, quos ab ecclesia perceperat: quia disponderet ac distribueret bona illa in tēpus: quo nec verè nec fidè eorū dominus futurus est, nec etiam dispensator, quippe qui bona illa nō possideat, vt propria, sed tanquam aliena, iure per eius obitum extinguendo, nec ad eius hæredem transfituro. ita Anchar. Abb. Imol. & Dd. hic. & licet in agritudine facta horum bonorum distributio possit videri in fraudem ecclesie, ex cap. 2. de renunciatio. in 6. gloss. in cap. de his. de sepultur. & in c. Raynuius verbo, deducendus isto tit. & Reg. 18. Cancel. tamè attento huius constitutionis moderamine, his & aliis cautelis occurratur: quid autem Regia partitarum lex in huius capituli intellectum explicuerit, constat ex l. vlt. m. titul. 21. part. 1.

EXCAPITE QVIA NOS.

SYM MARI A.

- 1 Peculium, quod in ceteris filiisfamilias est aduentitium, in clericis filiisfamilias erit castrense vel quasi castrense.
- 2 Vfusfructus bonorum, que filiisfamilias clerico acquiruntur, patri non cōpetit.
- 3 Clerici in minoribus ordinibus constituti eodem iure censentur.
- 4 Prima iuramenta an sit ordo.
- 5 Filiisfamilias an fiat liber à patris potestate per sacerdotium, aut Episcopalem dignitatem.
- 6 Cardinalatus filiisfamilias liberat illum à patria potestate.
- 7 Testamentum clerici an possit rumpi ex causa præteritionis vel exheredationis.
- 8 Militis testamentum an sit liberum à querela, & iure dicendi nullum.
- 9 Correctio iuris non est admittenda, nisi expressè facta sit.
- 10 Legittima ex clericis bonis à patre & fratribus peti potest.

CAPVT IX.

De peculio clericorum.

EX hac decisione colligitur clericum proprio testamento posse distribuere, & cui voluerit relinquere bona, quæ vel à consanguineis vel ex propria industria acquisiuit, quod tractamus in cap. 1. huius tituli. num. 13. Subdit tamen hic Bernard. clericum in his bonis, quæ ex redditibus Ecclesie acquisiuit, parem esse filiofamilias, qui testari non potest, nisi de castrensi & quasi castrensi peculio, quasi velit bona ista ceteri aduentitia aut profectitia: ea verò quæ aliunde quæ ex ecclesia habuerit, esse castrensia, vel quasi castrensia: quæ similitudinem aptat eleganter Card. in consil. 79. col. 1. Peculium ergo, quod in alijs filiisfamilias est aduentitium, est in clericis filiisfamilias castrense, vel quasi castrense, vndecumque clericis filiisfamilias bona aduenerint. Innoc. Hostien. Card. Anton. Imol. Anch. Abb. & Barba. hic, colum. 2. text. in l. sacrosancta, & in auth. presbyteros. C. de episc. & cler. Paul. Cast. post alios in d. l. sacrosancta. Regia l. 3. tit. 20. part. 1. quæ idem dicit de bonis, quæ pater donauit filio existenti in patria potestate, clerico tamen; quod ipse intelligerem in donatione facta prætextu militie clericalis. Poterit ergo clericus de huius bonis testari, sicuti Dd. idem fatentur. [Hac etiam ratione castrensis vel quasi castrensis nomine peculii in his clericorum bonis, iuris canonici possessores vsi sunt, profectitium appellantes peculium ea bona, quæ clericus intuitu Ecclesie acquisiuit, quod Card. post alios d. consil. 79. expressim docet: & quamuis Regia lex profectitio nomine retento huic distinctioni consentiat, castrensis peculij appellatione omnia, quod Card. & alij castrense vel quasi castrense peculium hac in re appellent, aduentitii nomine dubio procul significauit.]

¶ Neque horum bonorum vsusfructus patri quæritur, sed integer proprietati adhæret, siue sint bona quæ sita occasione militie clericalis, siue ex alio titulo, quidquid dixerit Iacob. Butr. in d. l. sacrosancta. contrariū asserens in his vltimis bonis: huius tamen opinio aduersus communem est, & apertissimè reprobatur per text. in d. auth. presbyteros. quem ad id dixit singul. esse Roderic. Zuar. in quest. Maioratus. fol. vlt. col. 1. post Paul. Castr. in d. l. sacrosancta. & Io. Lupi. in rub. de donat. §. 42. nu. 7. In his verò bonis, quæ antequam fieret clericus filius habuit, pater vsusfructum habet, neque per testamentum filij sit in tali vsusfructu patri præiudicium. Deci. in c. presentia. num. 64. de probat. Salyc. & Faber. in auth. ingressi. C. de sacrosan. eccles. Roderic. Zuar. in d. fol. vlt. & Ioan. Lupi. in d. §. 42. num. 13. Abb. in c. constitutus. de integ. restit. licet ipse in d. c. in presentia. num. 56. dubius tamen, contrarium asserat.

¶ Id autem, quod modò diximus, bona à clericis etiam filijs familias acquisita quocumque iure post ordinem assumptum ceteri castrensia, vel quasi, locum habet etiã in clericis minoribus præditis ordinibus, quod hic fatetur omnes, Ioannes Lupi, Decius, & alij. Iulo antè citati. Quin idè

erit